

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

20 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2019, în cauza penală în privința lui

Rotaru Mariana XXXXX, născută la XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță:

de la 02.01.2019 – până la 05.03.2019

instanța de apel:

de la 25.03.2019 – până la 23.04.2019

instanța de recurs ordinar:

de la 04.06.2019 – până la 20.11.2019

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală, legal executată.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 05 martie 2019, **cauza fiind examinată în procedura prevăzută de art. 364¹, Rotaru Mariana** a fost recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime 500 unități convenționale ceia ce constituie 25 000 lei.

A fost respinsă cererea acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul lui Rotaru Mariana în contul statului a prejudiciului cauzat în urma efectuării raportul de expertiză nr. 34/12/1-R-209 din XXXXX în sumă de 720 lei. Toate aceste cheltuieli judiciare fiind trecute în contul statului, potrivit prevederilor art. 227 alin. (3) Cod de procedură penală.

2. În sentință, prima instanță a constatat că: **Rotaru Mariana**, în perioada XXXXX, de comun cu alte persoane neidentificate până la

moment de către organul de urmărire penală, având intenția folosirii documentelor oficiale false, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestora, acționând cu intenție directă la atingerea scopului său, în virtutea faptului că, acesta nu era angajată a SRL „Dixapro-Plus”, a confecționat, deținut și folosit certificatul de salariu cu conținut fals, eliberat pe numele său de către compania dată.

Ulterior, continuându-și acțiunile sale criminale, Rotaru Mariana, la XXXXX, având intenția de a dobândi un credit de consum în mărime de 30 mii lei, precum și a demonstra faptul că, aceasta deține careva venituri care ar face posibilă obținerea creditului dat, a prezentat la sediul ÎM „OMF Microinvest” SRL, filiala Buiucani, amplasată pe str. XXXXX, acest certificat, care însă pe motiv că nu avea indicat numărul și data eliberării, a trezit suspiciuni.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-209 din XXXXX, s-a stabilit că, semnăturile imprimare pe certificatul de salariu eliberat de către „Dixapro-Plus” SRL, pe numele lui Rotaru Mariana, din rubrica „conducătorul” și respectiv „contabilul-șef”, nu aparțin acestora.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Buiucani, Zamă Sergiu, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei conform ordinii stabilite pentru prima instanța, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie încasat în beneficiul statului de la Rotaru Mariana 1820 lei cu titlu de cheltuieli judiciare suportate la întocmirea expertizelor nr. 34/12/1-R-209 din XXXXX.

3.1. În motivarea cererii de apel, procurorul a menționat că:

- sentința primei instanțe este neîntemeiată în partea respingerii cerinței acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor judiciare;

- pentru a fi întocmit și anexat la materialele cauzei penale a raportului de expertiză nr. 34/12/1-R-209 din XXXXX au fost efectuate acțiuni procesuale cum ar fi numirea acesteia, la fel, aceasta a fost întocmită de expert, fapte care cad expres sub incidența art. 227 alin. (2) din Codul de procedură penală, din care considerent, aprecierea instanței precum încasarea din contul inculpatei a cheltuielilor pentru efectuarea acestei expertiză urmează a fi respinsă este una greșită și ilegală;

- aprecierile instanței sunt combătute și de prevederile art. 162 alin. (2) din Codul de procedură penală, conform cărora, valoarea obiectelor alterate, deteriorate sau pierdute în urma efectuării expertizei și a altor acțiuni legale se atribuie la cheltuielile judiciare. Dacă aceste obiecte au aparținut învinuitului, inculpatului sau persoanei civilmente responsabile,

contravaloarea acestora nu se restituie. Dacă aceste obiecte au aparținut altor persoane, contravaloarea lor se restituie din bugetul de stat și poate fi încasată de la condamnat sau de la partea civilmente responsabilă. Aceste prevederi legale, privite în coroborare cu prevederile art. 227 alin. (2) din Codul de procedură penală, indică expres că cheltuieli suportate la efectuarea expertizelor judiciare urmează a fi calificate ca cheltuieli judiciare;

- ridicarea încrederii populației în instituțiile statului este unul din obiectivele de bază ale Republicii Moldova la momentul actual, însă, acțiunile comise de inculpată știrbește din acest obiectiv, din care considerent dânsa urmează să suporte absolut toate consecințele unei condamnări penale, inclusiv și suportarea cheltuielilor judiciare;

- urmare a acțiunilor lui Rotaru Mariana, a fost necesară implicarea unui mecanism întreg compus din organul de urmărire penală, procuror, care au fost nevoiți să efectueze acțiuni de urmărire penală pentru a investiga faptele acestuia, toate aceste acțiuni generând cheltuieli din partea statului, care în mod normal ar urma de a fi recuperate, suma de 1820 lei constituind doar o mică parte din acele cheltuieli pe care Legea permite de a o restitui;

- cu referire la prevederile art. art. 227, 229 Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare suportate de către stat în cauza penală de învinuire a lui Rotaru Mariana urmează a fi încasate din contul acesteia.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2019, apelul procurorului a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În motivarea soluției, instanța de apel a menționat că, prima instanță întemeiat a respins solicitarea procurorului cu privire la încasarea din contul lui Rotaru Mariana a cheltuielilor de judecată în legătură cu efectuarea raportului de expertiză judiciară.

Instanța de apel a considerat nefondată solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea de la inculpată în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare legate de efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-209, în sumă de 720 lei, or, acestea cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului.

Cheltuielile la care face referire procurorul au fost efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru

demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului.

Raportul de expertiză judiciară, a fost ordonat de către organul de urmărire penală în vederea stabilirii dacă inscripțiile manuscrise și semnăturile de pe certificatul de salariu eliberat de SRL „Dixapro-Plus”, pe numele lui Rotaru Mariana, au fost executate de persoanele responsabile sau de către altcineva, în urma săvârșirii infracțiunii de către inculpată, fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina acuzării.

Instanța de apel a reiterat că, cheltuielile pentru efectuarea expertizei judiciare la caz, sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale întru acumularea probatoriului necesar și că acestea sunt trecute, de fapt, în contul statului și nu urmează a fi puse pe seama inculpatului, or, aceste acțiuni țin de activitatea organului de urmărire penală, care are un rol activ în procesul de depistare a diferitor circumstanțe care dovedesc infracțiunea și identifică făptuitorul, pentru aducerea învinuirii de stat. Trecerea cheltuielilor judiciare în procesul penal în contul statului își are temeiul în necesitatea desfășurării procesului penal din oficiu, pentru ca nici un infractor să nu rămână nepedepsit. Or, într-o situație contrară, acest principiu nu-și mai are valoarea.

5. Decizia instanței de apel din 23 aprilie 2019, pronunțată integral la *21 mai 2019*, a fost atacată cu recurs ordinar de către procurorul Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, la *23 mai 2019*, prin care, invocând prevederile *art. 427 alin. (1) pct. 6)* Cod de procedură penală, și anume că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, a solicitat casarea deciziei în partea ce ține de soluția dispusă cu privire la cheltuielile judiciare, cu rejudecarea cauzei în această parte, în instanța de apel, în alt complet de judecată.

5.1. În motivarea recursului ordinar, procurorul a menționat că:

- soluția instanței de apel, în partea ce ține de cheltuielile judiciare suportate la efectuarea expertizei pretinse de la Rotaru Mariana este neîntemeiată și contrară normelor procesuale, în mod incorect respingând solicitarea acuzării de a fi încasate de la inculpat cheltuielile suportate;

- în cadrul examinării cauzei și emiterii hotărâri, instanța de apel nu a luat în considerație faptul, că în cadrul cauzei penale de către stat au fost suportate cheltuieli în sumă de 1820 lei, urmare a expertizei dispuse și petrecute în prezenta cauză penală, sumă ce urma a fi încasată de la inculpată în beneficiul statului, conform prevederilor art. art. 227 - 229 Cod

de procedură penală, iar instanța, contrar prevederilor art. art. 385 alin. (1) pct. 14), art. 397 pct. 5) Cod de procedură penală, nu a dispus acest fapt;

- soluția de a respinge solicitarea acuzatorului de stat referitor la încasarea de la Rotaru Mariana a cheltuielilor de judecată contravine normelor procesual penale în vigoare;

- legislatorul a expus suficient de clar în art. 229 Cod de procedură penală obligativitatea suportării cheltuielilor judiciare de către condamnat;

- suportarea cheltuielilor de judecată într-o cauză penală este provocată de săvârșirea infracțiunii, care impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o, ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind fapta sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat;

- obligația de a suporta cheltuielile judiciare îi revine în principal acestuia, chiar dacă partea vătămată și partea civilă au determinat, prin cererile lor, producerea unor cheltuieli, de asemenea, obligația de a suporta cheltuielile judiciare este integrală, incluzând toate cheltuielile necesare pentru pronunțarea unei hotărâri de condamnare de către prima instanță;

- instanța de apel a omis din vedere prevederile art. 4 alin. (1) Cod de procedură penală, conform cărora *„în desfășurarea procesului penale se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească”*;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate de către procuror în apel, din ce reiese că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, ceea ce echivalează conform prevederilor art. 435 Cod de procedură penală cu nerezolvarea fondului apelului, din care considerente decizia urmează a fi casată cu rejudecarea cauzei în apel;

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestuia din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Astfel, instanța de recurs verifică

dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și/sau material. Prin urmare, recursul este declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat, atunci când titularul acestuia invocă temeuri care în mod evident nu sunt subsecvente circumstanțelor cauzei sau când argumentele formulate de recurent nu au un fundament juridic.

Potrivit textului recursului declarat de către procuror, acesta invocă de drept temeiul de casare prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și anume că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, atunci când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Din textul recursului, Colegiul penal atestă că, autorul în esență critică hotărârea instanței de apel în partea cheltuielilor judiciare, prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de a încasa aceste cheltuieli din contul inculpatei, pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-209 din XXXXX.

Așadar, se constată că aceste alegații au constituit obiect de discuție în instanța de apel și asupra căroră această instanță s-a expus întemeiat și nu există raționamente ca instanța de recurs să se îndepărteze de la concluziile efectuate de instanța de grad inferior, întrucât criticile procurorului în partea ce se referă la dezacordul cu respingerea încasării cheltuielilor judiciare din contul inculpatei, Colegiul penal consideră că, acestea sunt neîntemeiate, deoarece instanțele de fond corect au ajuns la concluzia că aceste cheltuieli urmează a fi puse în sarcina statului deoarece au fost suportate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate.

La acest capitol, Colegiul penal menționează că raportul de expertiză judiciară nr. 34/12/1-R-209 din XXXXX, a fost utilizat în sensul art. 93 alin. (2) pct. 2) și 7) Cod de procedură penală în calitate de probă și care a fost pus la baza acuzării inculpatei, respectiv aceste cheltuieli judiciare urmează a fi suportate de ordonatorul expertizei din mijloacele alocate pentru efectuarea acesteia din bugetul alocat.

Astfel, în situația când efectuarea expertizei a fost dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea acesteia urmează a fi achitate din contul mijloacelor bănești ale bugetului de stat, și nu din contul inculpatei, după cum pretinde recurentul.

Atât normele procesual-penale relevante cauzei, cuprinse în art. 227 - 229, precum și cele din Legea specială nr. 68/2016 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, stabilesc că responsabili pentru achitarea plăților încasate de la stat în folosul organelor abilitate cu efectuarea expertizelor judiciare, sunt ordonatorii unor atare acțiuni procesuale.

Din ansamblul considerentelor care preced, rezultă că cheltuielile judiciare suportate pentru instrumentarea acestei cauze urmează a fi acoperite din bugetul de stat și nu pot face obiectul unei rambursări din partea inculpatei.

Colegiul penal apreciază critic alegațiile recurentului cu privire la faptul că, instanța de apel la examinarea cauzei, nu a ținut cont de prevederile art. 385 alin. (1) pct.14) și art. 397 pct. 5) Cod de procedură penală în coroborare cu prevederile art. 227 – 229 Cod de procedură penală, or, instanța de apel a reținut corect circumstanțele suportării cheltuielilor judiciare, care nu urmează a fi puse în sarcina inculpatei, întrucât acestea sunt puse pe seama statului prin intermediul organelor de resort care pornesc urmărirea penală și sunt cheltuieli evidente și necesare în vederea constatării faptei infracționale, dar nu cheltuieli suplimentare suportate de către organul de urmărire penală.

Atât timp cât statul are obligația, în sensul art. 6 CEDO, de a dovedi vinovăția persoanei trasă la răspundere penală în conformitate cu prevederile art. 24, 56 Cod de procedură penală, prin intermediul agenților săi, care la rândul lor, conform art. 96, 97 Cod de procedură penală, au sarcina probațiunii, legea penală îi garantează acuzatului dreptul la prezumția nevinovăției prin prisma art. 8 Cod de procedură penală, liberându-l de obligația de a-și demonstra nevinovăția, raționament care își găsește aplicabilitate și în raport cu orice chestiune conexă, necesară pentru demonstrarea vinovăției inculpatei, cum este efectuarea la caz a expertizei judiciare.

Astfel, dispunerea de către organul de urmărire penală a efectuării expertizei, a fost o acțiune indispensabilă procesului penal, or, la acea etapă inculpata beneficia de prezumția nevinovăției, care o libera de obligația de a-și demonstra nevinovăția, așadar ultima neavând careva îndatoriri pecuniare față de dispozițiile și acțiunile organului de urmărire penală, care în virtutea legii are obligația de a acumula probe pentru stabilirea adevărului pe caz, iar punerea în sarcina persoanei recunoscute vinovate de comiterea unei infracțiuni, a achitării cheltuielilor judiciare pentru acțiunile organului de urmărire penală, nu poate fi reținută atât timp cât

legea procesual-penală reglementează clar și explicit acest aspect, având un efect imperativ.

În aceste condiții, Colegiul penal, consideră că nu este incident în speță cazul de casare invocat de către recurent, ce ar servi drept temei de implicare a instanței de recurs, în sensul casării deciziei contestate, în partea dispoziției referitoare la cheltuielile judiciare.

Din considerentele expuse, Colegiul penal statuează, că argumentele invocate de recurent sunt nefondate, ceea ce impune concluzia privind inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procuror, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2019, în cauza penală în privința lui *Rotaru Mariana XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 20 decembrie 2019.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda